

Turun työllisyysalueen valmistelua koskevan aiesopimuksen hyväksyminen, TE24

Kaupunginhallitus 21.08.2023 § 208

Valmistelija

Hallintopäällikkö Hanna-Maria Grandell, puh. 050 473 9910
Elinkeinopäällikkö Tomas Eklund, puh. 040 488 5675
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Eduskunta hyväksyi keväällä 2023 lakipaketin julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä. Päätöksellä julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirretään työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille 1.1.2025. Uudistuksella halutaan parantaa työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa ja nopeuttaa työllistymistä. Tavoitteena on tuoda julkiset työllisyyspalvelut lähemmäksi asiakkaita osaksi kuntien elinvoimatehtäviä. Uudistuksen keskeiset sisällöt koskevat järjestämisvastuuta, palveluja, rahoitusta, henkilöstöä ja tietojärjestelmäkokonaisuutta.

Järjestämisvastuu

Kunta voi järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhdessä yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee olla maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Maantieteellisellä yhtenäisyydellä tarkoitetaan sitä, että jokaisella työllisyysalueeseen kuuluvalla kunnalla on yhteinen raja vähintään yhden muun samaan työllisyysalueeseen kuuluvan kunnan kanssa. Työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivalla alueella tarkoitetaan aluetta, jolla työssäkäyntiin liittyvä pendelöinti kuntien välillä tai toiseen kuntaan on yleistä. Työmarkkinoiden toimivuus lähtökohtaisesti edellyttää esimerkiksi keskustaupungin, jonne pendelöinti pääasiassa kohdistuu, sisällymistä alueeseen.

Järjestämisvastuun kriteereistä voidaan poiketa muun muassa saaristoisuuden tai pitkien etäisyyksien vuoksi. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee sopia työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisestä kuntalain tarkoittamassa lakisääteisessä yhteistoiminnassa. Tällöin viranomaiselle kuuluvaa toimivaltaa käyttää vastuukunta tai kuntayhtymä.

Järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa palveluiden ja tehtävien osalta yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Vastuukunta tai kuntayhtymä voi sopia, että viranomaistoimivaltaa sisältäviä tehtäviä hoitaa myös jokin muu työllisyysalueen kunta kuin järjestämisvastuussa oleva kunta. Viranomaiselle kuuluvaa toimivaltaa voidaan myös siirtää toiselle työllisyysalueelle.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi:

1. laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen varattavat taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä niiden kohdentuminen;

2. laissa tarkoitettujen palvelujen tuottamista ja kohdentamista koskevat ratkaisut;
3. toimipisteiden määrä ja sijoittuminen;
4. yhteistyötahot ja -muodot;
5. työperäisen maahanmuuton, työvoiman ja työpaikkojen kohtaaminen sekä työvoiman liikkuvuuden edistäminen;
6. varautuminen rakennemuutostilanteisiin.

Palvelut

Uudistuksessa kuntien järjestämistä vastuulle siirtyvät seuraavat työllisyys- ja yrityspalvelut ja niihin liittyvät tukitoiminnot: työnvälityspalvelut; tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut; valmennus; työvoimakoulutus; muutosturvakoulutus; henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvä asiantuntija-arviointi; lain mukaiset kokeilut; työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu; työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset.

Rahoitus

Kunnille siirtyvät palvelut muodostavat uuden valtionosuustehtävän, johon osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Peruspalvelujen valtionosuuden lisäksi kohdennetaan työkäisen väestön (47 %) ja työttömien määrän (47 %) perusteella sekä vieraskielisyyskriteerin (6 %) kautta. Rahoitus tarkistetaan vuosittain. Palveluiden rahoituksessa on kahden vuoden siirtymäaika. Työllisyysalueen kunnat vastaavat palveluiden rahoituksesta, vaikka järjestämistä vastuu on siirretty toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle.

Uudistuksessa kuntien vastuu työttömyystuen perusosan kustannuksista laajenee. Kunnan vastuu työttömyysturvan rahoituksesta alkaa nykyistä aiemmin ja kasvaa portaittain. Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta koskee jatkossa työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahaa sekä perusosan suuruista osuutta ansiopäivärahasta. Kunnan rahoitusvastuu määräytyy työnhakijan työttömyysetuuspäivien kertymän perusteella. Kannustavan rahoitusmallin mukaisesti jatkossa pelkkä työttömän aktivointi eli palveluihin ohjaaminen ei vaikuta kunnan rahoitusvastuuseen työttömyysturvasta. Etuuksien maksuvastuu kompensoidaan valtionosuuksina. Korvaus lasketaan poikkileikkaustilanteessa.

Henkilöstö

TE-toimiston ja ELY-keskuksen henkilöstö siirtyy kuntiin tai kuntayhtymiin liikkeenluovutuksella vanhoina työntekijöinä. Kuntien henkilöstöön uudistus voi vaikuttaa muuttuvina työtehtävinä. Henkilöstö on osa kunnan/kaupungin henkilöstöä ja talousarvio on osa kunnan/kaupungin talousarviota. Uudistuksen valmistelussa tulee noudattaa ennakoivaa sekä henkilöstön nykyisen osaamisen huomioivaa henkilöstöpolitiikkaa. Henkilöstö otetaan mukaan uudistuksen valmisteluun ja toteutukseen, etenkin uusien toimintatapojen kehittämiseen. Varsinais-Suomessa uudistus koskee 300-350 TE-hallinnon työntekijää.

Tietojärjestelmäkokonaisuus

Kunnille ja alueille tulee käyttövelvoite valtion TE-palveluihin jäävään tietojärjestelmäkokonaisuuteen. Työvoimapalveluiden valtakunnallisen tietovarannon, palvelualustan ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämisestä ja ylläpidosta vastaa KEHA-keskus. Kunnat voivat hankkia asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta täydentäviä lisäosia, joiden osalta KEHA määrittää tekniset ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset.

Valmistelu Varsinais-Suomessa

Maakunnan kunnat aloittivat uudistusta koskevan vuoropuhelun syksyllä 2022 ja yhteisen valmistelun alkuvuodesta 2023. Tammi-maaliskuun aikana toteutetun skenaariotyön tavoitteena oli määrittää maakuntaan muodostettavat työllisyysalueet. Tämän työn lopputuloksena Varsinais-Suomeen on muodostumassa kaksi aluetta. Salon työllisyysalueen ovat muodostamassa Salon kaupunki, Someron kaupunki, Kosken TI kunta ja Marttilan kunta. Turun työllisyysalueen ovat muodostamassa Auran kunta, Kaarinan kaupunki, Kemiönsaaren kunta, Kustavin kunta, Laitilan kaupunki, Liedon kaupunki, Loimaan kaupunki, Maskun kunta, Mynämäen kunta, Naantalin kaupunki, Nousiaisten kunta, Oripään kunta, Paimion kaupunki, Paraisten kaupunki, Pyhärannan kunta, Pöytyän kunta, Raision kaupunki, Rusko kunta, Sauvon kunta, Taivassalon kunta, Turun kaupunki, Uudenkaupungin kaupunki ja Vehmaan kunta. Turun työllisyysalueen väestöpohja on 422 000 henkeä ja työvoimapohja 202 000 henkeä.

Turun työllisyysalueen valmistelua koskeva aiesopimus

Turun työllisyysalueen valmistelu käynnistyi toukokuussa 2023. Valmistelun tueksi on laadittu aiesopimus. Aiesopimuksen tarkoituksena on ilmaista kuntien tahtotila työllisyysalueen muodostamiseksi vastuukuntamallilla ja sopimusperusteisesti. Aiesopimuksessa linjataan työllisyysaluevalmistelun ohjauksesta, operatiivisesta valmistelusta ja valmistelun rahoituksesta sekä valmistelua ohjaavista periaatteista. Sopimusperusteisuudella tarkoitetaan sitä, että järjestämistä vastuussa oleva vastuukunta voi sopia, että viranomaistoimivaltaa sisältäviä tehtäviä hoitaa myös jokin muu sopimuksen osapuolena oleva kunta kuin järjestämistä vastuussa oleva kunta.

Aiesopimuksessa hallintomalli on vastuukuntamalli ja vastuukunta on Turun kaupunki. Turun työllisyysalueen valmistelu tähtää julkisten työllisyyspalvelujen uudistamiseen tavalla, joka lisää palveluiden saatavuutta, saavutettavuutta ja vaikuttavuutta.

Aiesopimuksessa sovitaan myös, että työllisyysalueen valmistelua varten perustetaan kuntien yhteinen projektiorganisaatio Turun kaupungin yhteyteen. Kunnat sitoutuvat osoittamaan valmisteluryhmään, sihteeristöön ja työryhmiin riittävät henkilöresurssit ja vastaavat näistä aiheutuvista kustannuksista aiesopimuksen kuvaamalla tavalla.

Työllisyysaluevalmistelun ja projektiorganisaation kustannukset ja rahoitus toteutuvat liitteen mukaisena. Järjestämistä vastuussa oleva kunta vastaa kuntalain 8 §:n 2 momentin mukaisesti palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

TE-palvelujen järjestäminen on kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus on yleiskatteisessa valtionosuudessa. Valtionosuusrahoitus tulee kunnalle, ei työllisyysalueelle. Vastaavasti kunnan rahoitusvastuulla on kuntalaisten työttömyysetuudet. Lisäksi kunnat rahoittavat työllisyysalueen TE-palvelujen kustannukset (esim. henkilöstökulut, toimitilakulut, palkkatuet, työvoimakoulutus).

Turun työllisyysalueen valmistelun aikataulu

Kuntien on toimitettava valtioneuvostolle ilmoitukset järjestämisvastuun toteutuksesta lokakuun 2023 loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on toimitettava suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämisestä.

Ilmoitus järjestämisvastuun toteutuksesta ja suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämisestä on valmisteltava elo-syyskuussa kaikkien valmisteluun osallistuvien kuntien päätöksentekoaikataulut huomioiden.

Aiesopimus liitteineen on esityslistan liitteenä.

Liite

Aiesopimus

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Patrik Nygrén, puh. 040 511 4383
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Päätösehdotus

Paraisten kaupunginhallitus päättää hyväksyä esityslistan liitteenä olevan aiesopimuksen Turun työllisyysalueen muodostamisesta vastuukuntamallilla. Kaupunki osallistuu työllisyysalueen valmistelusta aiheutuvien kustannusten rahoitukseen. Lisäksi Paraisten kaupunki esittää seuraavia huomioita jatkovalmisteluun:

1. Näin laajalla työllisyysalueella toiminta tulee organisoida alueellisesti siten, että toimivat lähipalvelut pystytään toteuttamaan saumattomassa yhteistyössä kuntien kanssa. On tärkeää, että uudistuksessa korostetaan kuntien omien elinvoimapalvelujen ja siirtyvien TE-palveluiden saumatonta integroimista. Tämä tapahtuu tehokkaasti luomalla kasvokkain tapahtuvat lähipalvelut, joita tukevat mahdollisimman tehokkaasti digitalisoidut tukipalvelut.
2. Palveluiden vastuujaon ja rahoitusmallin pelisäännöt sekä siihen liittyvät rakennemuutoksien kriisitoimintamallit pitäisi sopia viimeistään syys-lokakuun 2023 aikana.

Päätös

Keskustelun kuluessa kaupunginhallituksen jäsen Markku Orell esitti:

Esitän, että kaupunginhallitus palauttaa asian, jotta elinvoimavaliokunta perehdyttyään työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun siirtoon kunnalle ja siitä laadittuun aiesopimukseen antaa uudistuksesta ohjauksen kaupunginhallitukselle. Kaupunginhallituksen jäsenet Kaj-Johan Karlsson, Jarmo Takatupa ja Christer Friis kannattivat Orellin tekemää palautusesitystä.

Koska oli tehty kannatettu palautusesitys, on siitä äänestettävä. Puheenjohtaja teki seuraavanlaisen äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat asian käsittelyä jatkamista, äänestävät Jaa, ja ne, jotka kannattavat palauttamista, äänestävät Ei. Äänestys suoritetaan sähköisenä.

Äänestyksessä annettiin 3 Jaa-ääntä, 6 Ei-ääntä ja yksi äänesti tyhjää. Täten äänin 6-3, 1 tyhjä, päätettiin palauttaa asia valmisteluun ja pyytää elinvoimavaliokunnan lausunto asiasta. Elinvoimavaliokunta kokoontuu 24.8. ja kaupunginhallitus saa asian uudelleen käsittelyyn kokoukseen 11.9. Äänestyspöytäkirja on pöytäkirjan liitteenä.

Elinkeinopäällikkö Tomas Eklund toimi asiantuntijana kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan. Hän poistui kokouksesta ennen varsinaista päätöksentekoa

Liite

Äänestyspöytäkirja

Jakelu

Aiesopimuskumppanit (Auran kunta, Kemiönsaaren kunta, Kustavin kunta, Laitilan kaupunki, Liedon kaupunki, Loimaan kaupunki, Maskun kunta, Mynämäen kunta, Naantalın kaupunki, Nousiaisten kunta, Oripään kunta, Paimion kaupunki, Pyhärannan kunta, Pöytyän kunta, Raision kaupunki, Rusko kunta, Sauvon kunta, Taivassalon kunta, Turun kaupunki, Uudenkaupungin kaupunki ja Vehmaan kunta)

Elinvoimapäällikkö, elinkeinopäällikkö, projektipäällikkö, kaupungin johtoryhmä

Elinvoimavaliokunta 24.08.2023 § 41
597/14.07.00/2023

Esittelijä

Elinvoimapäällikkö Maria Leppäkari, puh. 040 525 8995
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Keskustelu

Elinkeinopäällikkö Tomas Eklund kertoi, miten työ TE24-uudistuksen parissa on edennyt tähän saakka. Kuntien välisenä yhteistyönä on laadittu aiesopimus, jossa Turku on vastuukunta yhteistyössä 23 lähikunnan kanssa.

Ohjaus

Elinvoimavaliokunta on tutustunut aiesopimukseen. Valiokunta ei voi vaikuttaa aiesopimukseen eikä kokonaisuuteen eikä myöskään näe tarvetta muutoksille.

Elinvoimavaliokunta huomauttaa, että tulevia palvelu- ja yhteistyösopimuksia valmisteltaessa on huomioitava elinvoimalle ja Paraisten kaupungille tärkeät asiat.

- Konkreettiset työllistämistavat tulee huomioida, muun muassa kierrätyskeskuksen ja Parfixin toiminta sekä vajaakuntoisten työttömien työllistäminen.
 - Ruotsinkieliset palvelut on turvattava. Ruotsinkielisyyttä voidaan myös pitää Paraisten erikoisosaamisena.
 - Maantieteellisesti hajanaisella alueellamme työmatkat on voitava laskea ajassa, ei pelkästään etäisyyksinä.
 - Mahdollisuus tehokkaaseen etävastaanottoon on tärkeä.
 - Työvoimapula on haaste: miten edistää työperäistä tulomuuttoa ja yhteistyötä koulujen kanssa? Tiivis yhteistyö yritysten kanssa tulee huomioida, koska kaupungissamme on paljon yrityksiä.
-